

UDRUGA
RURALNOG
TURIZMA
HRVATSKE

ANALIZA # 1

BROJ PRUŽATELJA USLUGA U POSEBNIM OBLICIMA TURIZMA

1. UVOD

Službeni podaci o pružateljima usluga u ruralnom turizmu su važni zbog prikupljanja statističkih informacija značajnih za praćenje njegovih ekonomskih i drugih pokazatelja, izrade razvojnih dokumenata poput strateških planova i planova upravljanja te kreiranja zakonskih akata koji bi, barem u teoriji, trebali biti usvajani sukladno relevantnim podacima.

Iako ruralna područja zauzimaju preko 90% hrvatskog teritorija, prihodi od ruralnog turizma su još uvijek na simboličnoj razini dok se, u skladu sa strateškim dokumentima i relevantnim istraživanjima, njegov daljnji razvoj i promocija tek očekuju. **Sukladno Strategiji razvoja održivog turizma do 2030.** koja je prepoznala važnost dodatnog razvoja i promocije posebnih oblika turizma, i **Strategiji razvoja poljoprivrede do 2030. godine** koja je usmjerena na povećanje prihoda poljoprivrednika od dodatnih djelatnosti, **Udruga ruralnog turizma Hrvatske** (u daljnjem tekstu Udruga) je odlučila pokrenuti prvi Nacionalni neprofitni portal ruralnog turizma idemonaselo.hr čije se objavljivanje očekuje do kraja travnja.

Udruga se od osnivanja 2016. godine bavi razvojem i promocijom ruralnog turizma te često **prima upite** od strane različitih dionika iz Hrvatske i inozemstva, primjerice akademske zajednice, medija i turističkih agencija, vezane uz njegove različite aspekte. Kako **službeni podaci ne postoje**, Udruga je tijekom 2021. i 2023./2024. godine inicirala i koordinirala dva istraživanja o seoskom i ruralnom turizmu koja su provedena u suradnji s Veleučilištem u Križevcima.

Istraživanja su potvrdila **nezadovoljavajuću prisutnost informacija o ruralnom turizmu** na mrežnim stranicama turističkih zajednica i internetu općenito što značajno umanjuje mogućnosti njegove promocije, a time i prihode, kako pružatelja usluga i destinacije općenito, tako i ostalih dionika u turističkom lancu vrijednosti. Dodatno, kako se uglavnom radi o mikro i malim poduzetnicima u turizmu, **većina pružatelja usluga ima osrednje prisustvo na internetu i društvenim mrežama** što značajno otežava njihov pronalazak i prikupljanje podataka. **Izostanak zakonske definicije seoskog agroturizma** predstavljao je dodatni izazov u prikupljanju podataka, kao i činjenica da, uz iznimku informacija o smještaju, turističke zajednice ne posjeduju cjelovite informacije o svim pružateljima usluga na svom području i/ili njihovim uslugama jer iste ne dobivaju po službenoj dužnosti.

Iako su podaci o pružateljima usluga u posebnim oblicima turizma koji djeluju u ruralnim područjima primarno prikupljeni za potrebe razvoja Portala, uslijed nedostatka službenih podataka Udruga je odlučila objaviti **analizu o broju pružatelja usluga sukladno podacima obrađenima do 31. ožujka, 2025. godine.**

Udruga se nada kako će, iako **neslužbeni, podaci iz Analize biti korišteni od strane širokog kruga dionika** u cilju doprinosa kreiranju javnih politika, razvojnih planova i promotivnih kampanja; akademskim istraživanjima i medijskim sadržajima radi daljnjeg razvoja ruralnog turizma i ruralnih područja Republike Hrvatske.

Sadržajno, uz uvod, analiza sadrži i opis metodologije, glavne nalaze te grafičke prikaze analize s napomenama.

Udruga se unaprijed ispričava pružateljima usluga koji nisu uvršteni u ovu analizu ili su njihovi podaci pogrešni te ih poziva na provjeru i dopunu podataka.

Udruga ovom prilikom zahvaljuje Veleučilištu u Križevcima i turističkim zajednicama i nadležnim uredima koji su se odazvali pozivu za suradnju u provjeri i dopuni informacija o pružateljima usluga u posebnim oblicima turizma.

2. METODOLOGIJA

Prikupljanje podataka započelo je 2023. godine pokretanjem izrade **Ruralnog adresara** koji je trebao obuhvatiti sve vrste pružatelja usluga u posebnim oblicima turizma koji djeluju u ruralnim područjima i prezentirati njihove osnovne podatke u jednostavnom prikazu na mrežnoj stranici Udruge. Adresar je rađen **u suradnji s Veleučilištem u Križevcima i to u okviru studentske prakse** dvije studentice, a koja je provedena krajem 2023. i početkom 2024. godine. Podaci su prikupljeni desk istraživanjem, a obuhvaćane su mrežne stranice turističkih zajednica i pružatelja usluga i njihovi profili na društvenim mrežama. Dodatno, korišteni su ostali dostupni izvori na internetu. Prikupljene informacije podijeljene su početkom 2024. godine sa svim turističkim zajednicama radi provjere i dopune podataka. Pozivu na suradnju odazvale su se ukupno **83 turističke zajednice (27,66%)**.

Analiza podataka pokazala je **potrebu za dodatnim provjerama informacija** o pružateljima usluga u seoskom agroturizmu za koji, uslijed izostanka zakonske definicije, ne postoje službeni podaci. Zakon o pružanju usluga u turizmu od 2017. godine ne sadrži obavezu registriranja turističkih usluga. Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju (u daljnjem tekstu APPRRR) vodi evidenciju samo o OPG-ovima koji prijave pružanje turističkih usluga pa Upisnik poljoprivrednika posljedično ne sadrži podatke o pružanju turističkih usluga od strane ostalih oblika poljoprivrednih gospodarstava.

Dodatno, turističke zajednice sukladno zakonskim propisima ne dobivaju rješenja o izdavanju minimalno-tehničkih uvjeta potrebnih za rad objekata seoskog agroturizma, osim onih vezanih uz smještajne kapacitete i stoga nemaju cjelovite informacije o broju pružatelja usluga. Udruga se za dodatnu pomoć obratila **uredima za gospodarstvo i/ili turizam** nadležnima za izdavanje minimalno-tehničkih uvjeta. Od ukupno 21 ureda u županijama i Gradu Zagrebu, podatke je dostavilo njih **13 (61,90%)**, dok su dvije županije (Istarska i Splitsko-dalmatinska) dostavile nepotpune podatke prikupljene od svojih lokalnih ureda uz tvrdnju kako ne posjeduju informacije na županijskoj razini.

Podaci su **dodatno provjeravani** u razdoblju od studenog 2024. do veljače 2025. godine komparacijom podataka ustupljenih od strane APPRRR-a te se svakodnevno dopunjavaju. U analizi su korišteni podaci prikupljeni i sistematizirani do 31. ožujka, 2025. godine.

Metodološke napomene:

- Posebne metodološke napomene vezane uz pojedini posebni oblik turizma sadržane su niže u dokumentu
- Broj pružatelja usluga u posebnim oblicima turizma ne može se povezivati s ukupnim razvojem ruralnog turizma u pojedinoj županiji bez informacija o njihovim ekonomskim i drugim pokazateljima
- Brojevi pružatelja usluga nisu apsolutno precizni i ne mogu se koristiti u službene svrhe, no predstavljaju dobru osnovu za daljnje unaprjeđivanje ruralnog turizma
- Vezano uz dodatnu interpretaciju podataka, Udruga stoji na raspolaganju svim zainteresiranim dionicima
- U slučaju korištenja podataka navedenih u analizi za potrebe znanstvenih, studentskih ili istraživačkih radova, mole se autori da istu adekvatno referenciraju te da Udruzi ustupe informacije o njihovoj objavi.

3. GLAVNI NALAZI

Posebni oblici turizma ukupno (Graf 1)

- Ukupno je evidentirano **1 600 pružatelja usluga u posebnim oblicima turizma** koji djeluju u ruralnim područjima Republike Hrvatske
- **Najveći broj** pružatelja usluga zabilježen je u Istarskoj županiji (237), a slijede Dubrovačko-neretvanska (192), Osječko-baranjska županija (140), Splitsko-dalmatinska (124) i Primorsko-goranska županija (100)
- **Najmanji broj** pružatelja usluga zabilježen je u Brodsko-posavskoj županiji (24), a slijede Virovitičko-podravska (28) i Ličko-senjska županija (35)
- U odnosu na vrstu posebnog oblika turizma, **najviše pružatelja usluga zabilježeno je u seoskom agroturizmu** (1 119 odnosno 70%). Slijede pružatelji usluga u kulturnom (176), pustolovnom (122), ribolovnom (72), konjičkom (54), lovnom (42) i zdravstvenom turizmu (12)

Zaključci:

- Iako broj pružatelja usluga ne pokazuje ukupnu razvijenost ruralnog turizma, županije koje imaju primat u broju pružatelja usluga ujedno su i predvodnice u razvoju ruralnog turizma.
- U odnosu na 2012. godinu, kada je prema istraživanju Hrvatske gospodarske komore zabilježeno 447 pružatelja usluga seoskog turizma, seoski turizam bilježi rast od gotovo 250% odnosno oko 20% godišnje.

Seoski agroturizam (Graf 2)

- **Najveći broj** pružatelja seoskog agroturizma zabilježen je u Istarskoj županiji (196), a slijede Dubrovačko-neretvanska (168), Osječko-baranjska županija (95), Splitsko-dalmatinska (88) i Zagrebačka županija (70)
- **Najmanji broj** pružatelja usluga zabilježen je u Ličko-senjskoj županiji (11), a slijede Virovitičko-podravska (12) i Brodsko-posavska županija (14)
- U odnosu na 2012. godinu, sve županije osim Sisačko-moslavačke i Šibensko-kninske bilježe značajan porast broja pružatelja usluga seoskog agroturizma
- U Sisačko-moslavačkoj županiji došlo je do značajnog smanjenja broja pružatelja usluga s 48 na 30 što se može pripisati manjku održive podrške i promocije te negativnim trendovima u županiji (depopulacija, potres i slično)
- Šibensko-kninska županija bilježi mali pad u broju pružatelja usluga (1), ali očigledno stagnira u razvoju seoskog agroturizma

Zaključci:

- *Broj pružatelja usluga najveći je u županijama koje su prve intenzivno počele razvijati seoski turizam krajem 1990' i koje ga i nadalje intenzivno podržavaju.*
- *Unatoč svom pretežito ruralnom karakteru, uz iznimku Osječko-baranjske županije, slavonske županije u kojima je u odnosu na popis stanovništva iz 2011. godinu zabilježena značajna depopulacija, okrenule su se razvoju drugih oblika turizma.*

Kulturni turizam (Graf 3)

- **Najveći broj** ruralnih kulturnih atrakcija u turističkoj funkciji zabilježen je u Primorsko-goranskoj županiji (27), a slijede Istarska (17) i Splitsko-dalmatinska županija (13)
- Uz Grad Zagreb, **najmanji broj** kulturnih atrakcija u ruralnim područjima zabilježen je Sisačko-moslavačkoj (2) i Karlovačkoj županiji (3)

Zaključci

- *Iako u ruralnoj Hrvatskoj postoje brojne kulturne atrakcije, relativno mali broj njih je stavljen u turističku funkciju radi njihova derutnog stanja (primjerice stare utvrde, dvorci i slično) ili obnove koja nije osigurala njihovo održivo upravljanje.*
- *Županije s malim brojem ruralnih kulturnih atrakcija su trenutno u fazi njihove obnove i/ili su se usmjerile razvoju drugih posebnih oblika turizma (primjerice Karlovačka županija koja razvoja outdoor i apiturizam).*

Pustolovni i konjički turizam (Graf 4)

- **Najveći broj** pružatelja usluga pustolovnog turizma zabilježen je u Primorsko-goranskoj županiji (19), a slijede Splitsko-dalmatinska (17) i Karlovačka županija (13). U dvije županije (Bjelovarsko-bilogorska i Virovitičko podravska) nisu zabilježeni pružatelji usluga
- **Najveći broj** pružatelja usluga konjičkog turizma zabilježen je u Karlovačkoj županiji (10), a slijede Istarska (9) i Zagrebačka županija (8). Uz Grad Zagreb, pružatelji usluga nisu zabilježeni u još sedam županija
- **Ukupno gledajući**, Karlovačka i Istarska županija prednjače u broju pružatelja usluga u oba navedena posebna oblika turizma

Zaključci

- Iako za **pustolovni turizam** ne postoje kronološki podaci koji bi omogućili usporedbu, pretpostavlja se kako broj pružatelja usluga u ovom obliku turizma raste i ima perspektivu daljnjeg rasta sukladno turističkim trendovima koji pokazuju povećanje interesa za tim oblikom turizma.
- Iako su u posljednjih desetak godina u kontinentalnoj Hrvatskoj izdvojena značajna sredstva za razvoj konjičkog turizma i konjičkih staza, bilježe se negativni trendovi u njegovom razvoju. Isto se može pripisati odsustvu koherentne strategije njegova razvoja i promocije te izazovima vezanima uz certificiranje konjičkih vodiča.

Lovni i ribolovni turizam (Graf 5)

- Najveći broj pružatelja usluga **lovnog turizma** zabilježen je u Osječko-baranjskoj županiji (7), a slijede Primorsko-goranska (6) i Ličko-senjska županija (5). Uz Grad Zagreb, pružatelji usluga nisu zabilježeni u Krapinsko-zagorskoj, Šibensko-kninskoj i Zadarskoj županiji
- Najveći broj pružatelja usluga **ribolovnog turizma** zabilježen je također u Osječko-baranjskoj županiji (11), a slijede Karlovačka, Ličko-senjska i Međimurska županija sa po 6 pružatelja usluga. Uz Grad Zagreb, pružatelji usluga nisu zabilježeni u Zadarskoj županiji pri čemu je važno napomenuti kako je analiza obuhvatila isključivo ribolov na slatkim vodama (rijekama, jezerima i slično)

- **Ukupno gledajući**, Osječko-baranjska, Ličko-senjska i Primorsko-goranska županija prednjače u broju pružatelja usluga u oba navedena posebna oblika turizma

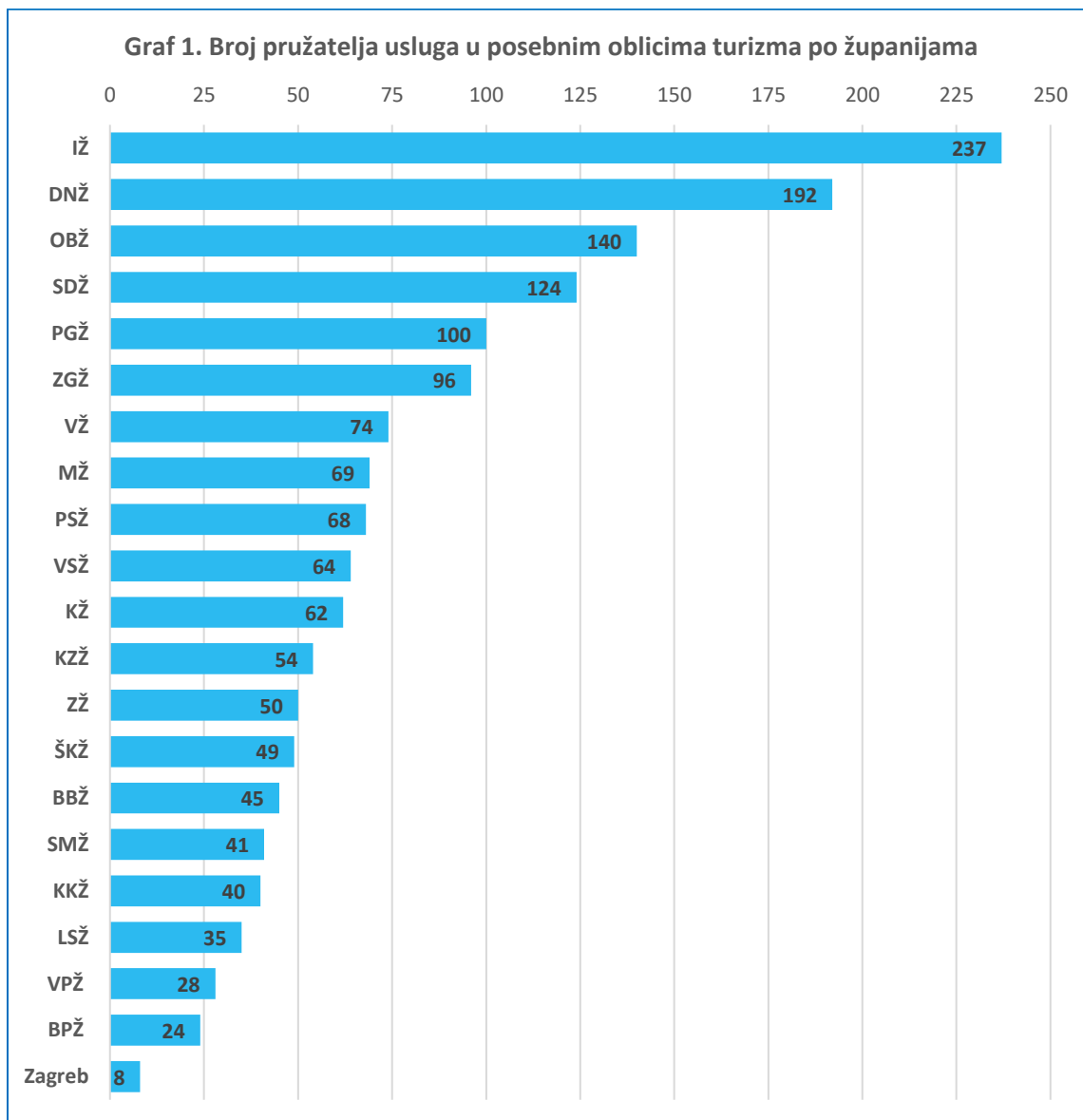
Zaključci

- Iako lovni i ribolovni turizam uvelike ovise o geografskim obilježjima županija, zabilježen je relativno mali broj pružatelja usluga čak i u županijama koje imaju geografske predispozicije za njihov razvoj
- Iako se radi o nišnim oblicima turizma, poželjan je njihov daljnji razvoj sukladno turističkim trendovima, a za koji je potrebno osigurati koherentan pristup u suradnji s koncesionarima i pružateljima usluga, uključivo lokalne udruge.

4. GRAFIČKI PRIKAZ GLAVNIH NALAZA I METODOLOŠKE NAPOMENE

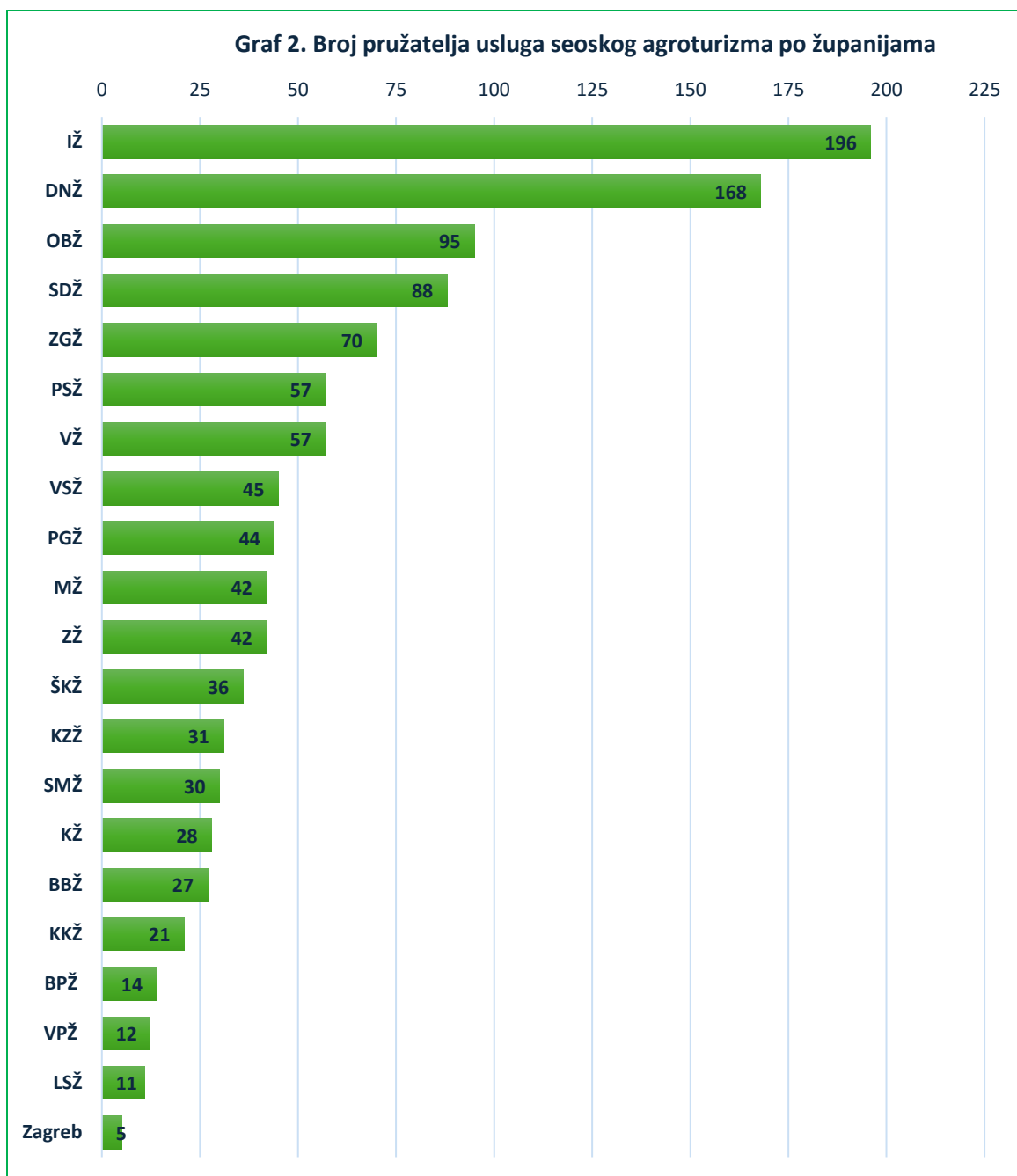
4.1. Broj pružatelja usluga u posebnim oblicima turizma koji djeluju u ruralnim područjima po županijama (N= 1600)

- Prosječni broj pružatelja usluga po županiji iznosi 79,6 pri čemu 14 županija bilježi manji broj od prosjeka (bez Grada Zagreba, N = 1592)

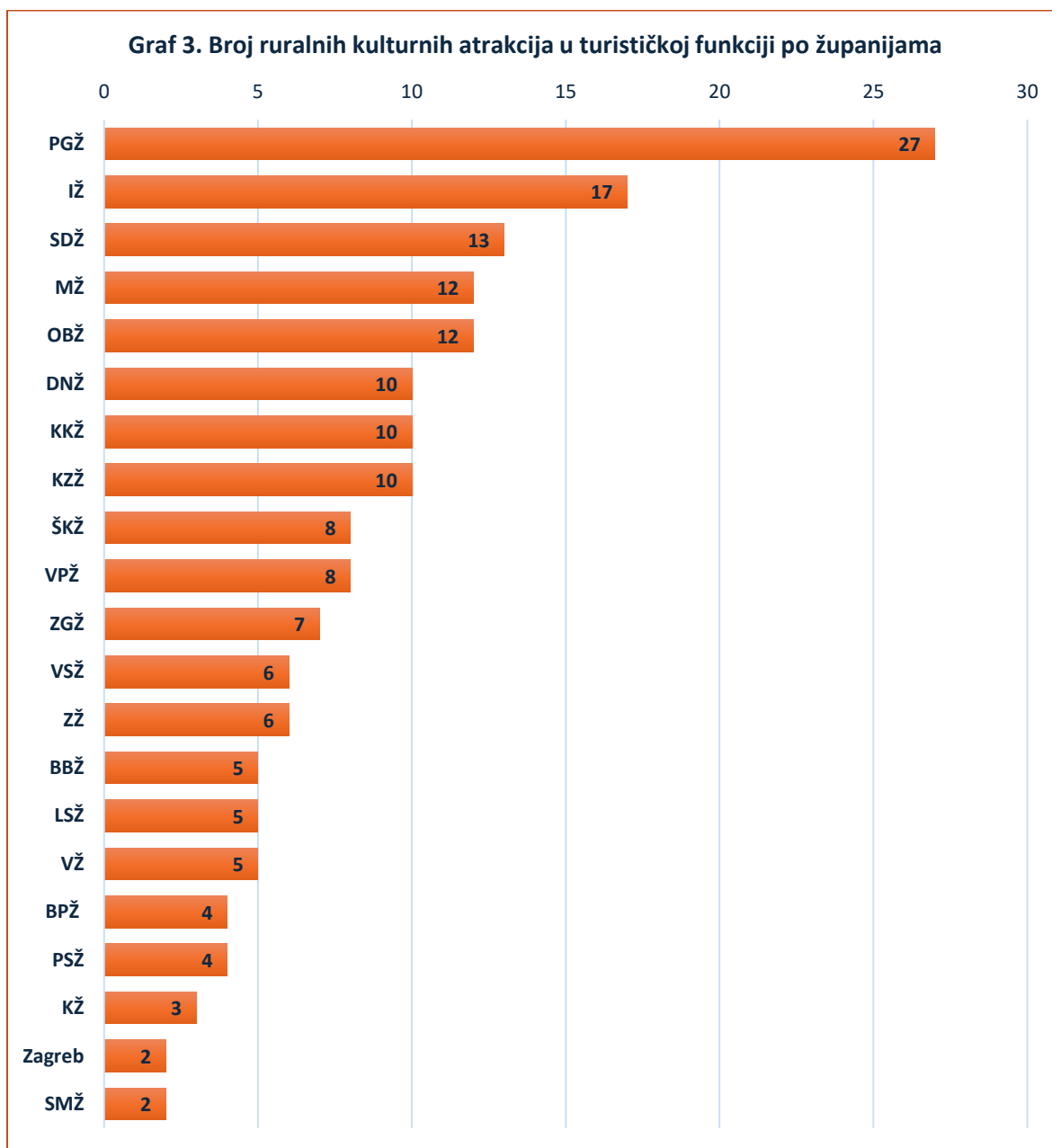
4.2. Broj pružatelja usluga seoskog agroturizma po županijama (N= 1119)

- Analiza je obuhvatila sve oblike poljoprivrednih gospodarstava (OPG, obrt, trgovačko društvo, zadruga) koji pružaju turističke i/ili ugostiteljske usluge
- Prosječni broj pružatelja usluga po županiji iznosi 53 pri čemu 13 županija bilježi manji broj od prosjeka (bez Grada Zagreba, N = 1114)

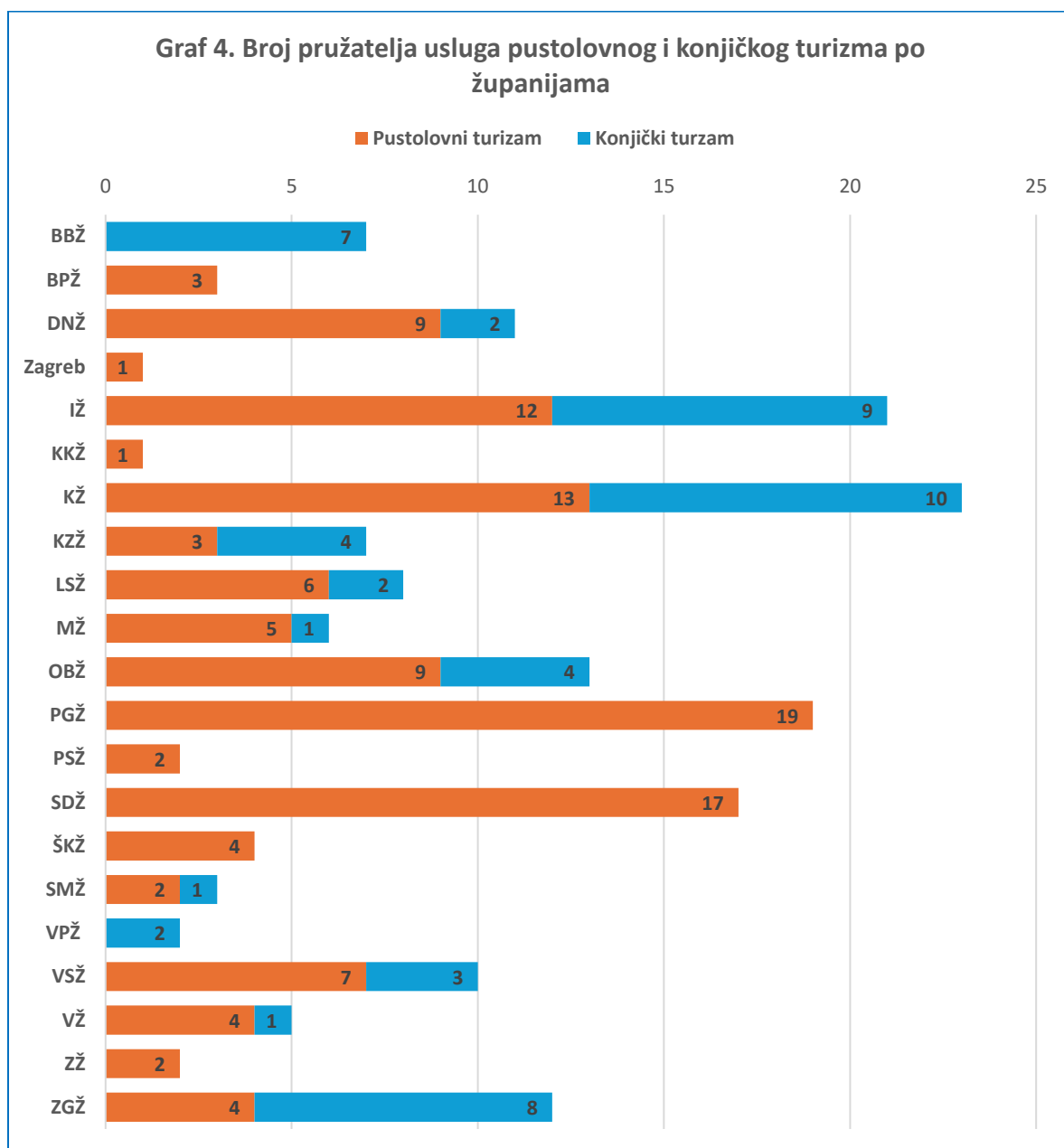
4.3. Broj ruralnih kulturnih atrakcija u turističkoj funkciji po županijama (N= 176)

- Analiza je obuhvatila muzeje, zbirke, etno sela, etno zbirke, interpretacijske i posjetiteljske centre usmjerene na promociju ruralne kulturne baštine
- Prosječni broj ruralnih atrakcija po županiji iznosi 8,7 pri čemu 12 županija bilježi manji broj od prosjeka (bez Grada Zagreba, N = 174)

4.4. Broj pružatelja usluga pustolovnog i konjičkog turizma po županijama (N= 123)

- Analiza je obuhvatila adrenalinske parkove i sve vrste avantura propisane zakonom o pružanju usluga u turizmu. Vodeni sportovi poput kanuinga i kajakinga uvršteni su ukoliko se odvijaju na slatkim vodama.
- Sportsko ronjenje uvršteno je u svega nekoliko slučajeva radi izostanka podataka.
- Adrenalinski parkovi koji nude i usluge jahanja uvršteni su samo u pustolovni turizam, a pružatelji usluga seoskog agroturizma koji ujedno pružaju i usluge pustolovnog i/ili konjičkog turizma nisu obuhvaćeni.

4.5. Broj pružatelja usluga lovnog i ribolovnog turizma po županijama (N= 114)

- Analiza je obuhvatila pružatelje usluga i udruge lovnog i ribolovnog turizma. Ribolovni turizam odnosi se isključivo na ribolov na slatkim vodama.

